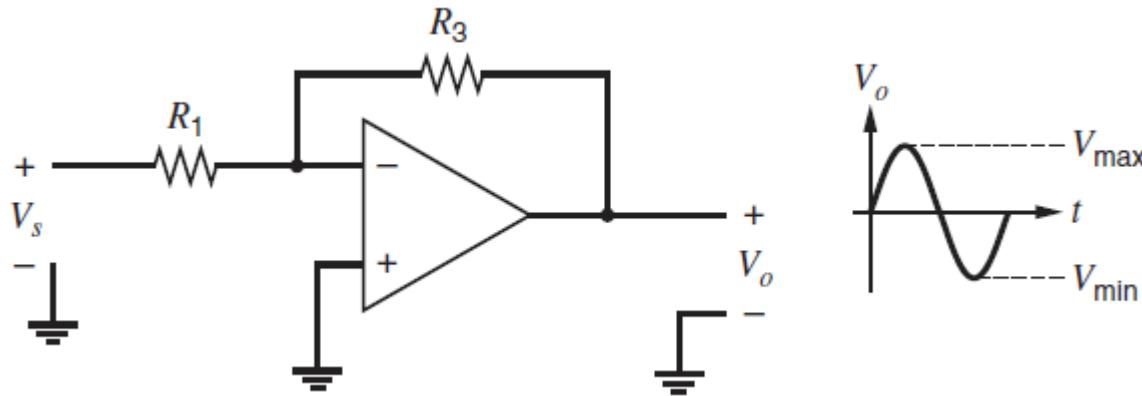

Osnovi analogne elektronike

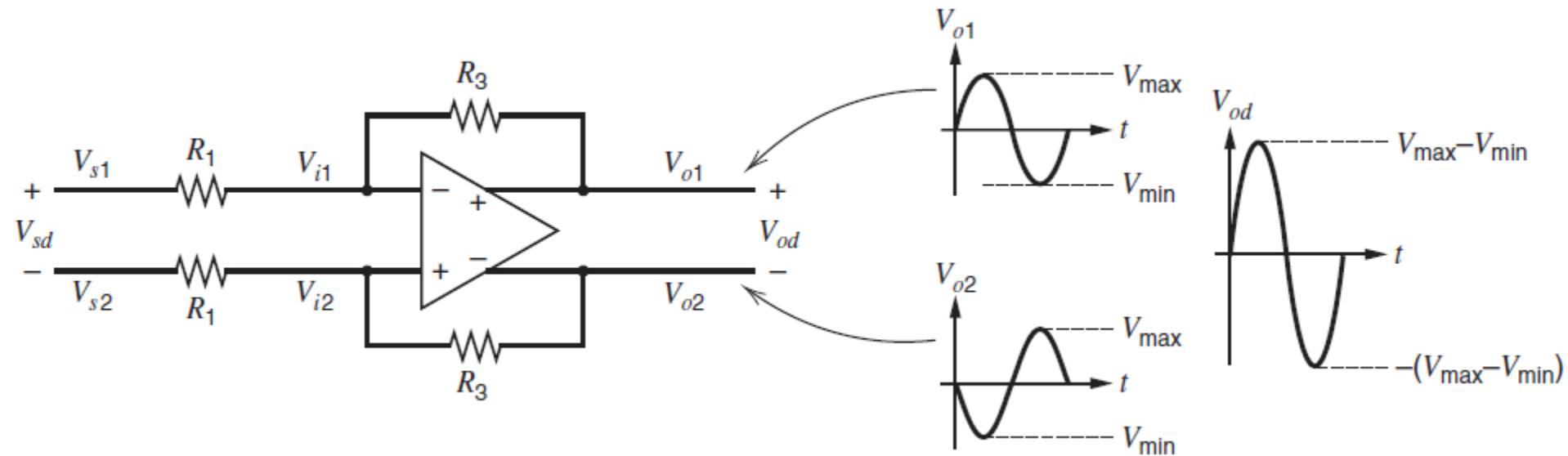
IV semestar

**KOLA SA OPERACIONIM
POJAČAVAČIMA I NEGATIVNOM
POVRATNOM SPREGOM**

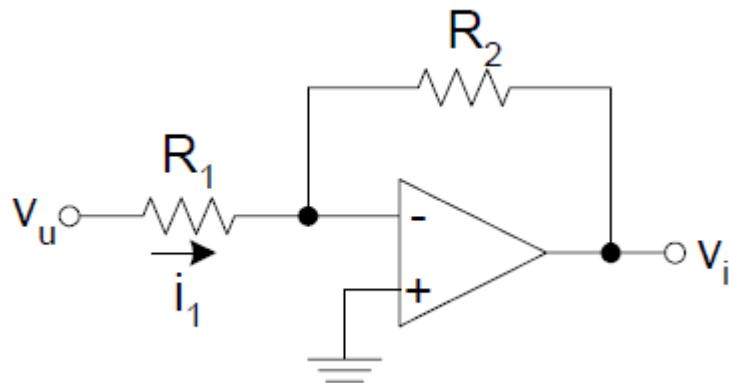
Operacioni pojačavač sa jednostrukim izlazom

Operacioni pojačavač sa diferencijalnim izlazom

Invertujući pojačavač sa beskonačnim pojačanjem

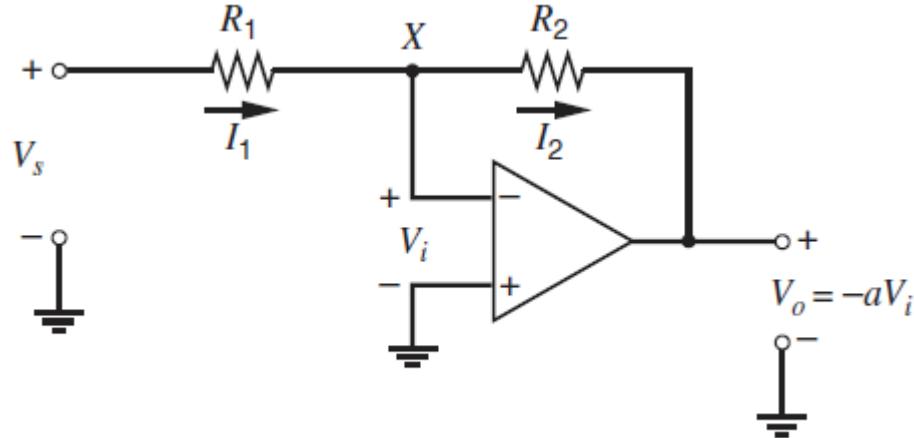

$$i_1 = \frac{v_u}{R_1}$$

$$v_i = -R_2 i_1 = -\frac{R_2}{R_1} v_u$$

$$A_v = \frac{v_i}{v_u} = -\frac{R_2}{R_1}$$

Invertujući pojačavač sa konačnim pojačanjem

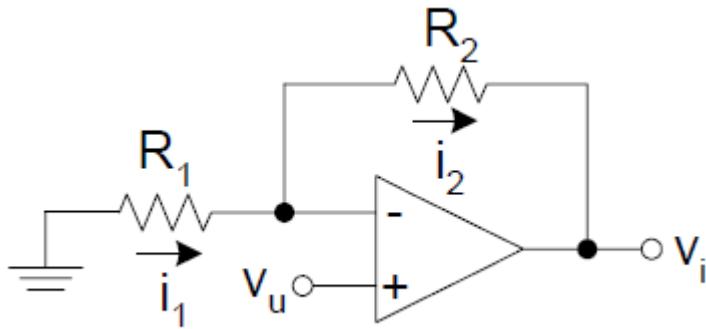
$$\frac{V_s - V_i}{R_1} + \frac{V_o - V_i}{R_2} = 0$$

$$V_i = \frac{-V_o}{a}$$

$$\frac{V_o}{V_s} = -\frac{R_2}{R_1} \left[\frac{1}{1 + \frac{1}{a} \left(1 + \frac{R_2}{R_1} \right)} \right]$$

$$\frac{V_o}{V_s} \simeq -\frac{R_2}{R_1} \quad a \left(\frac{R_1}{R_1 + R_2} \right) \gg 1$$

Neinvertujući pojačavač sa beskonačnim pojačanjem

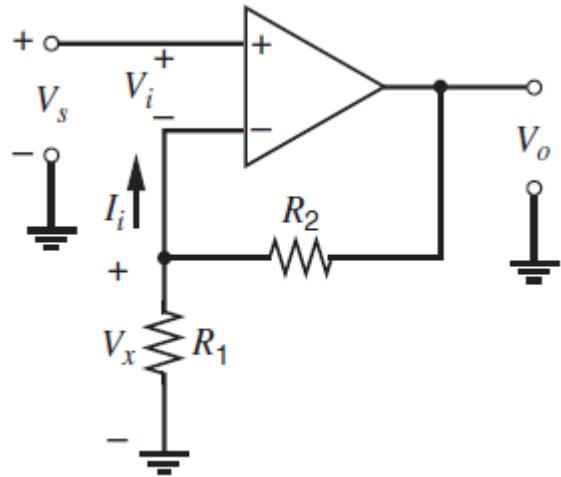

$$i_1 = \frac{v_u}{R_1}$$

$$i_2 = \frac{v_i - v_u}{R_2} = i_1 = \frac{v_u}{R_1}$$

$$A_v = \frac{v_i}{v_u} = \frac{R_1 + R_2}{R_1} = 1 + \frac{R_2}{R_1}$$

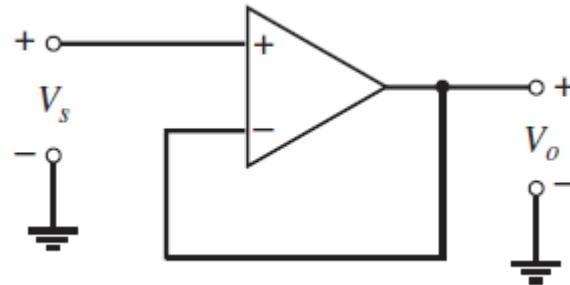
Neinvertujući pojačavač sa konačnim pojačanjem

$$V_x = V_o \left(\frac{R_1}{R_1 + R_2} \right) = V_s - \frac{V_o}{a}$$

$$\frac{V_o}{V_s} = \left(1 + \frac{R_2}{R_1} \right) \frac{\frac{aR_1}{R_1 + R_2}}{1 + \frac{aR_1}{R_1 + R_2}} \simeq \left(1 + \frac{R_2}{R_1} \right) \quad a \left(\frac{R_1}{R_1 + R_2} \right) \gg 1$$

Jedinični bafer sa beskonačnim pojačanjem

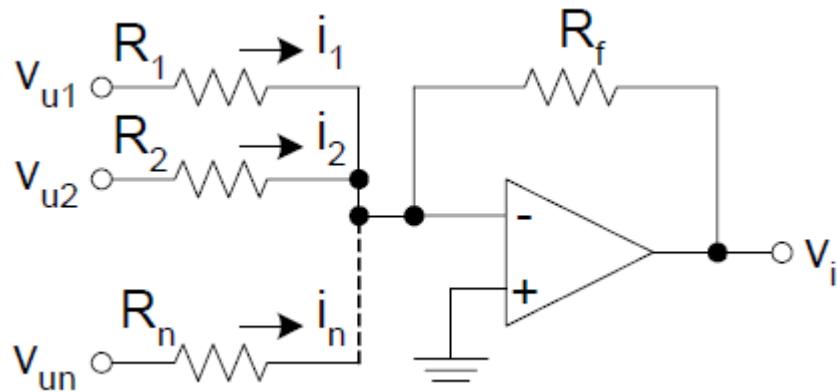
$$R_1 \rightarrow \infty$$

$$R_2 = 0$$

$$a \gg 1$$

$$\frac{V_o}{V_s} = 1$$

Sabirač

$$i_k = \frac{v_{uk}}{R_k}, k = 1, 2, \dots, n$$

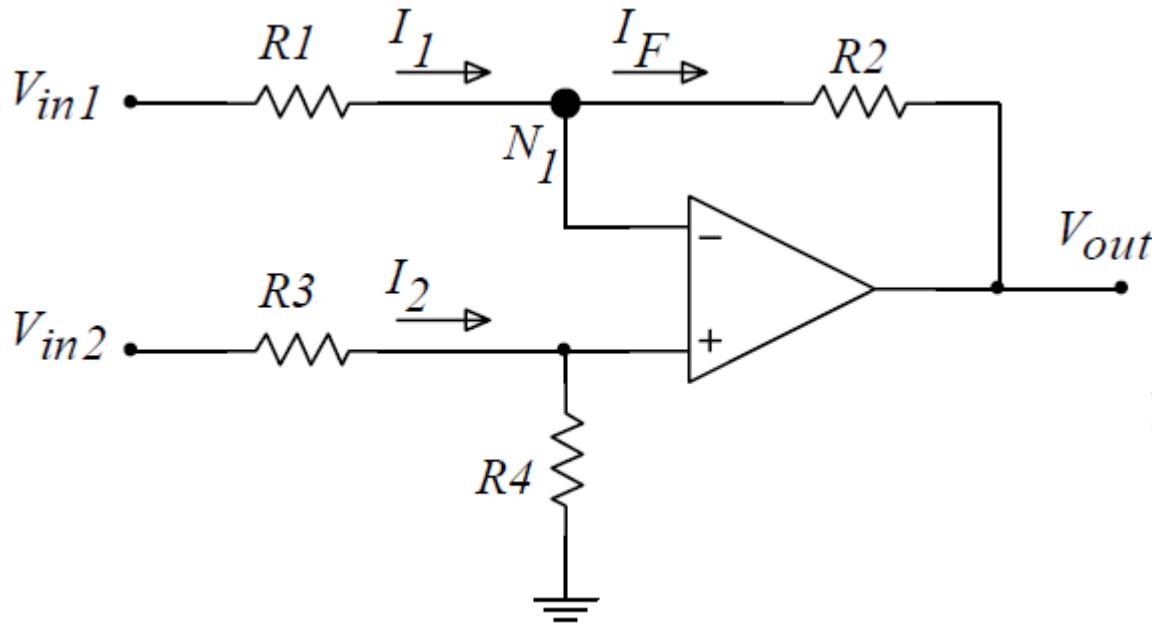
$$v_i = -R_f \sum_{k=1}^n i_k = -R_f \sum_{k=1}^n \frac{v_{uk}}{R_k}$$

Za identične ulazne otpornike:

$$R_1 = R_2 = \dots = R_n = R$$

$$v_i = -R_f \sum_{k=1}^n \frac{v_{uk}}{R_k} = -\frac{R_f}{R} \sum_{k=1}^n v_{uk}$$

Diferencijalni pojačavač

Izlazni napon se računa kao superpozicija dva napona:

$$V_{out1} = -V_{in1} \left(\frac{R2}{R1} \right)$$

$$V_{out2} = V_{in2} \left(\frac{R4}{R3 + R4} \right) \left(1 + \frac{R2}{R1} \right)$$

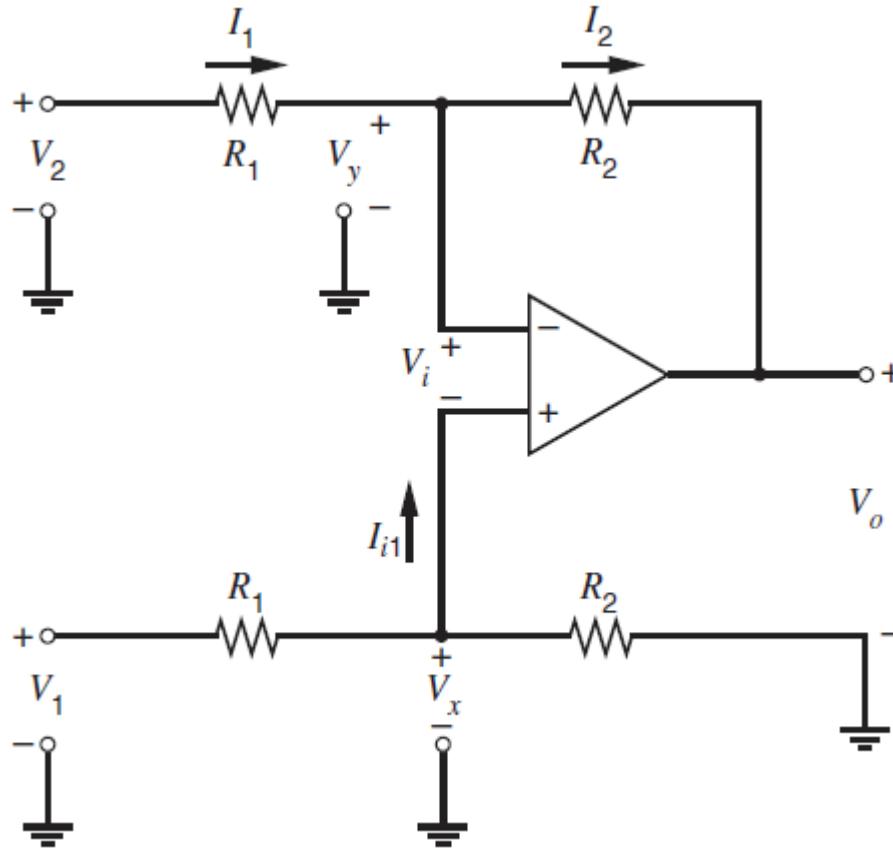
$$V_{out} = V_{out2} + V_{out1} = V_{in2} \left(\frac{R4}{R3 + R4} \right) \left(1 + \frac{R2}{R1} \right) - V_{in1} \frac{R2}{R1}$$

$$V_{out} = \frac{R2}{R1} (V_{in2} - V_{in1})$$

Izlazni napon je proporcionalan razlici ulaznih napona ako je:

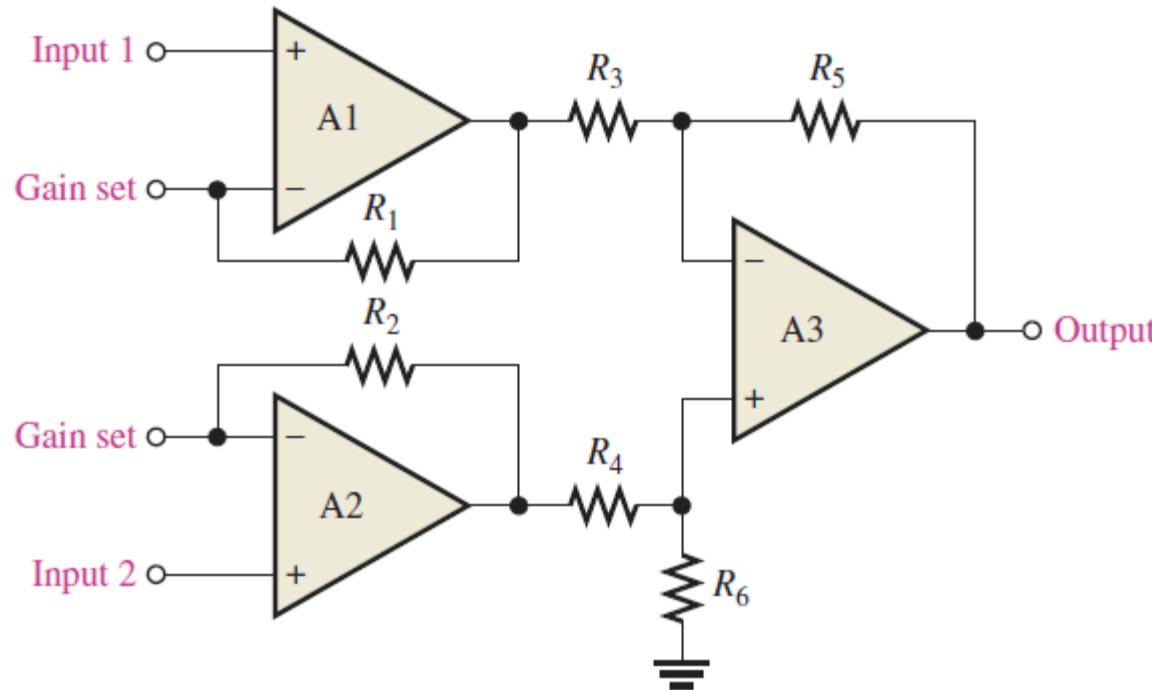
$$\left(\frac{R4}{R3 + R4} \right) \left(1 + \frac{R2}{R1} \right) = \frac{R2}{R1} \quad \frac{R4}{R3} = \frac{R2}{R1}$$

Diferencijalni pojačavač

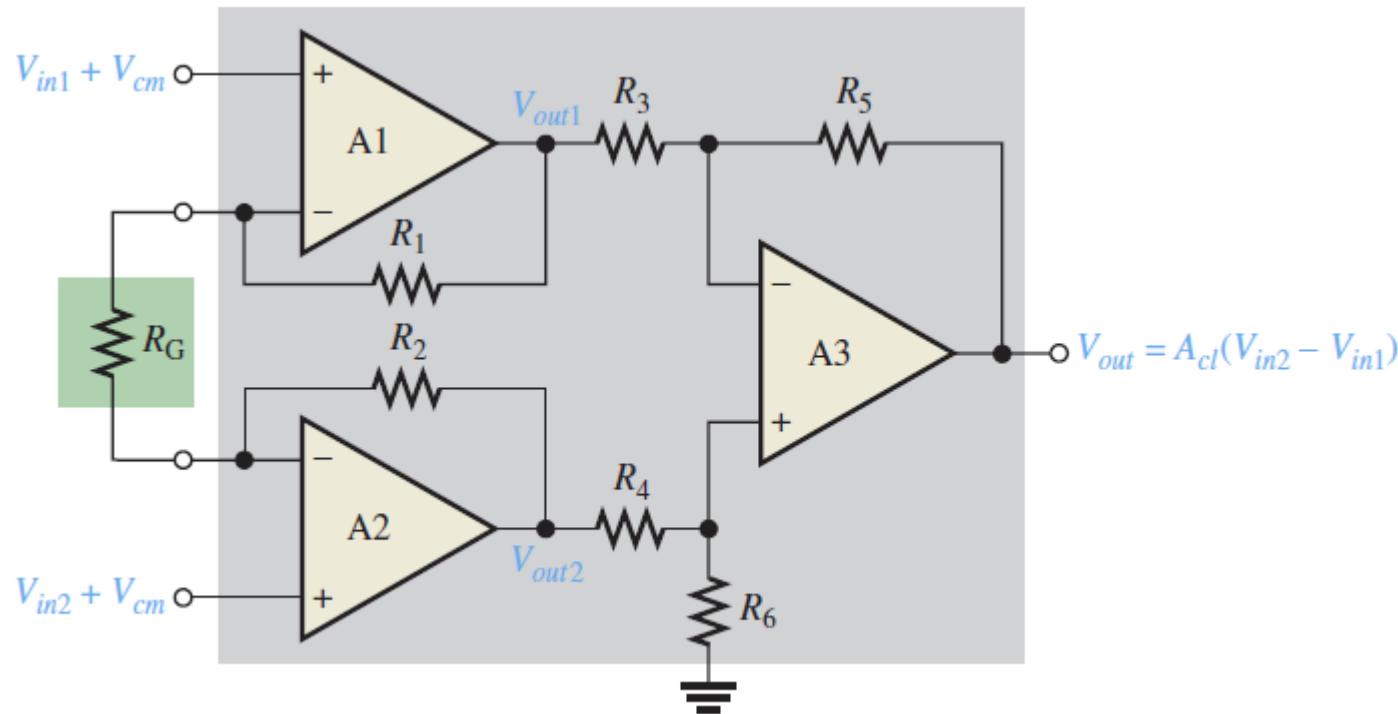

$$V_x = V_1 \left(\frac{R_2}{R_1 + R_2} \right) \quad I_1 = \left(\frac{V_2 - V_y}{R_1} \right) = I_2 \quad V_o = V_y - I_2 R_2$$
$$a \gg 1 \quad V_i = 0 \quad V_y = V_x \quad V_o = \frac{R_2}{R_1} (V_1 - V_2)$$

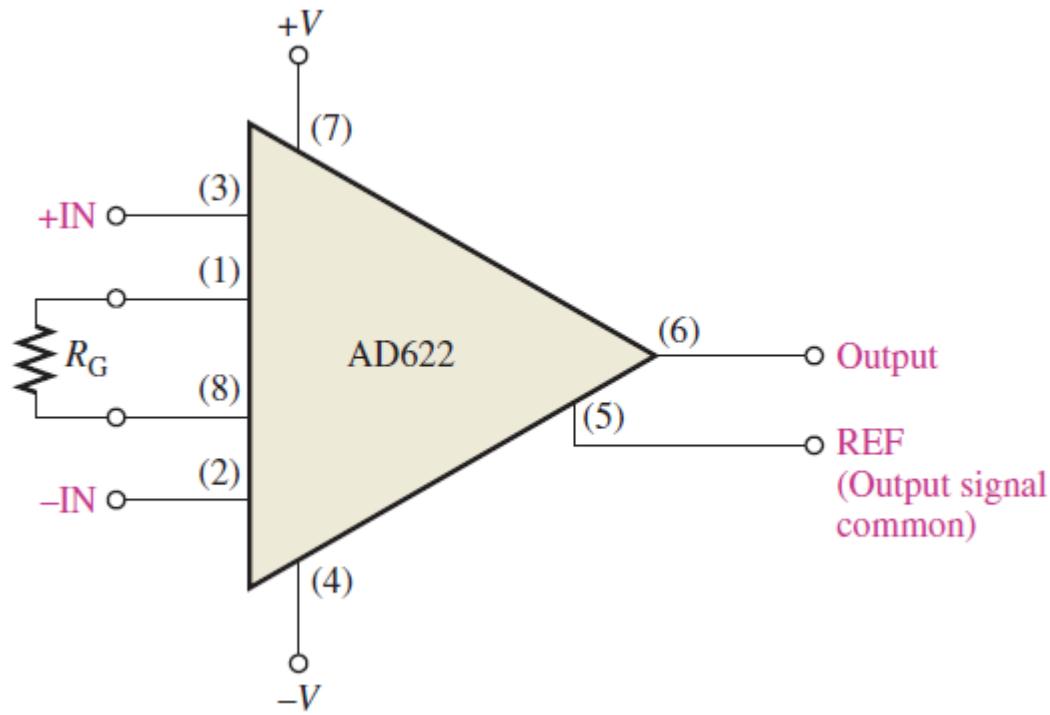
Instrumentacioni pojačavač

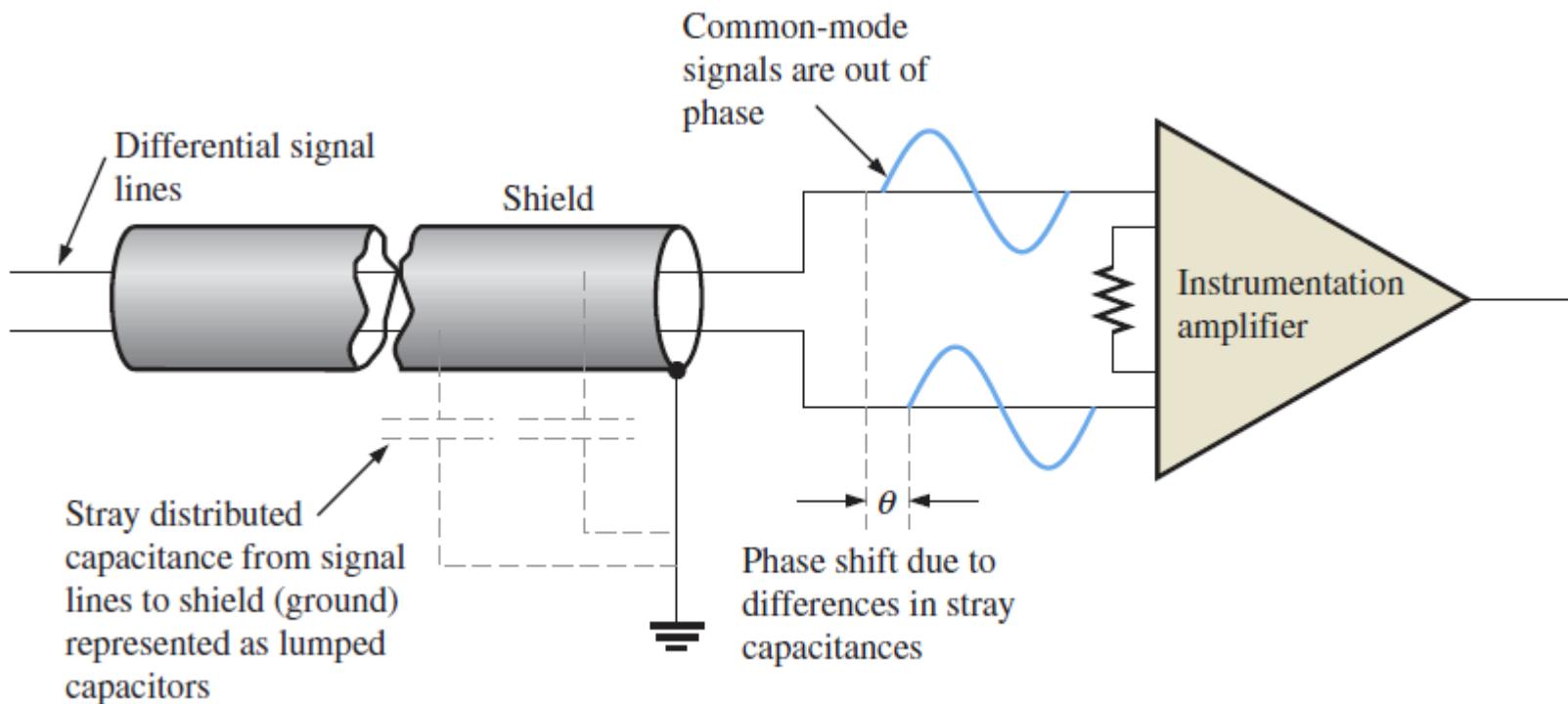
Instrumentacioni pojačavač sa otpornikom za zadavanje pojačanja

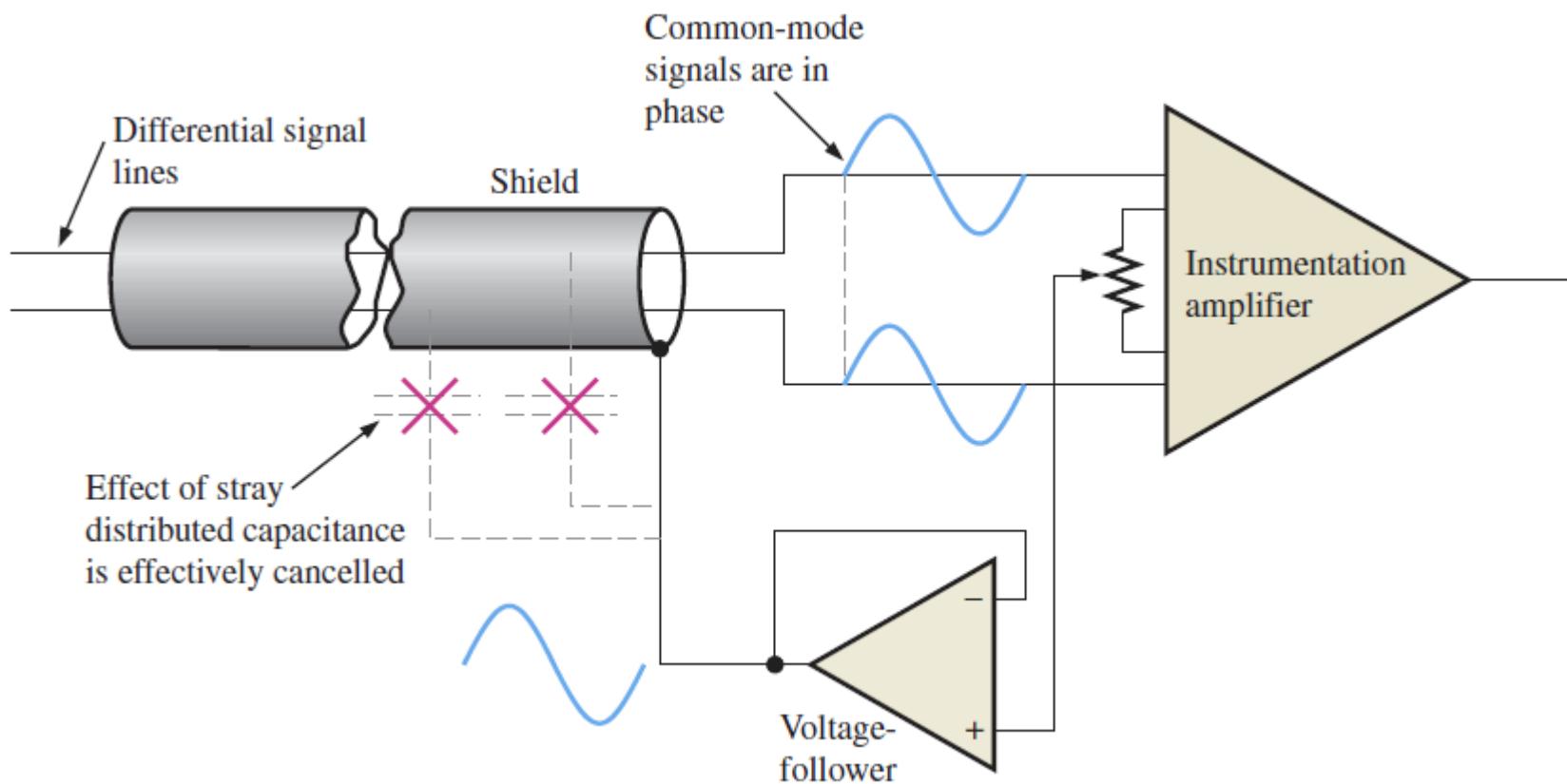
Integrисани instrumentacioni pojačavač sa otpornikom za zadavanje pojačanja

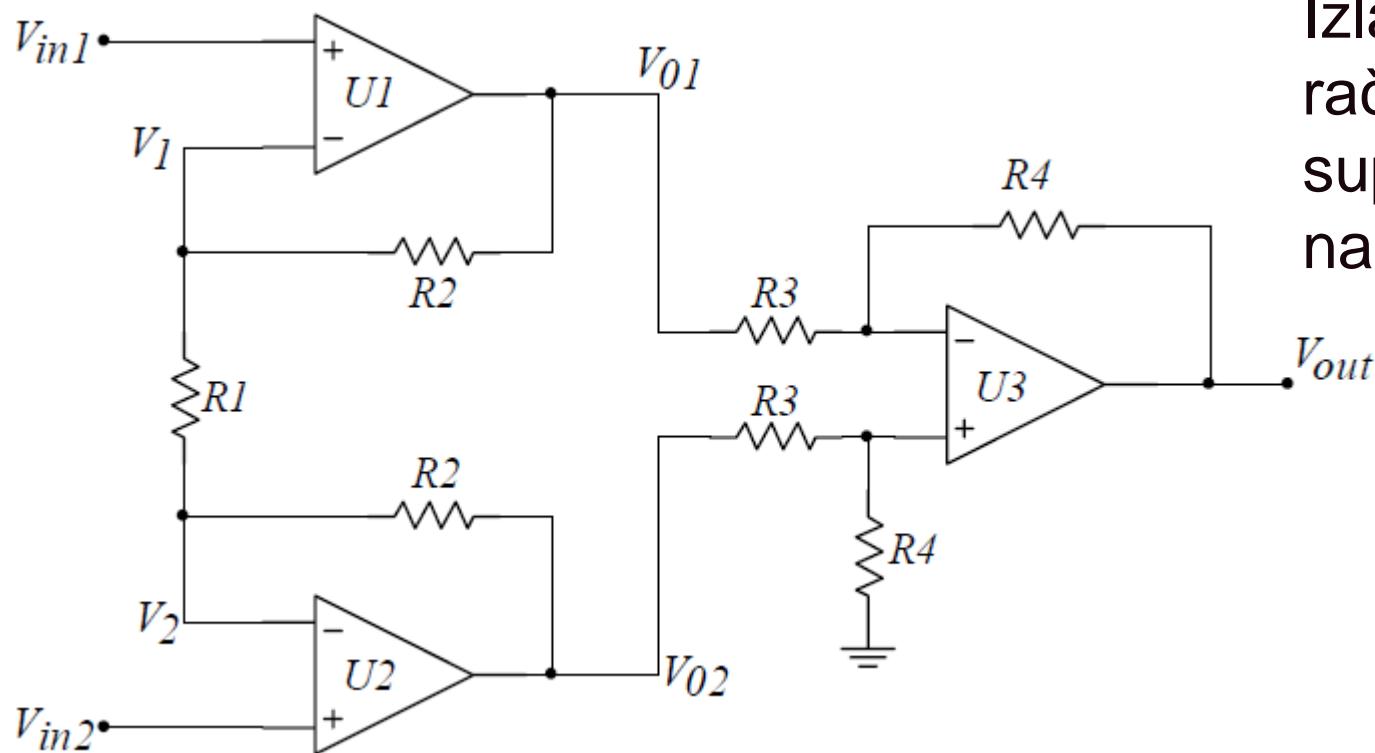
Povezivanje instrumentacionog pojačavača sa udaljenim senzorom

Povezivanje instrumentacionog pojačavača sa udaljenim senzorom

Instrumentacioni pojačavač

Izlazni napon se računa kao superpozicija dva napona:

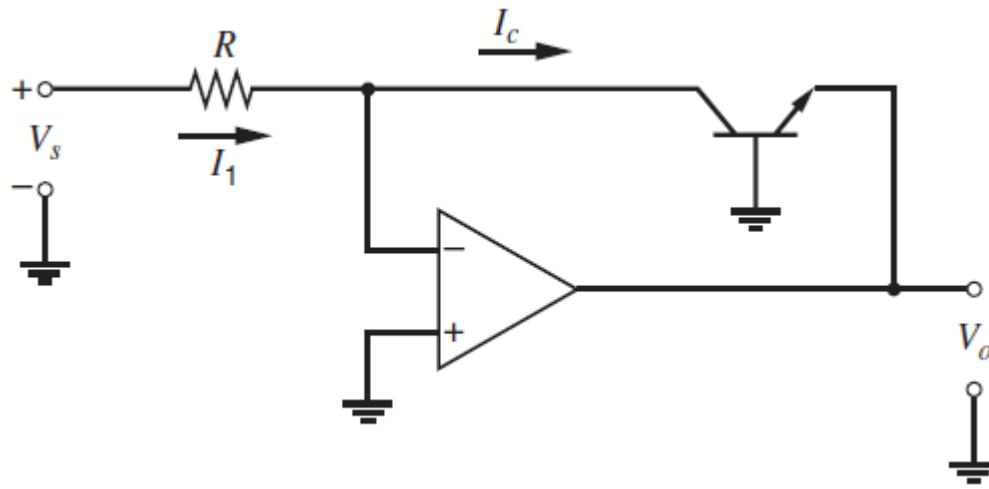
$$V_{01} = \left(1 + \frac{R2}{R1}\right) V_{in1} - \frac{R2}{R1} V_{in2}$$

$$V_{02} = \left(1 + \frac{R2}{R1}\right) V_{in2} - \frac{R2}{R1} V_{in1}$$

$$V_{out} = V_{01} + V_{02}$$

$$V_{out} = \frac{R4}{R3} \left(1 + \frac{2R2}{R1}\right) (V_{in2} - V_{in1})$$

Logaritamski pojačavač

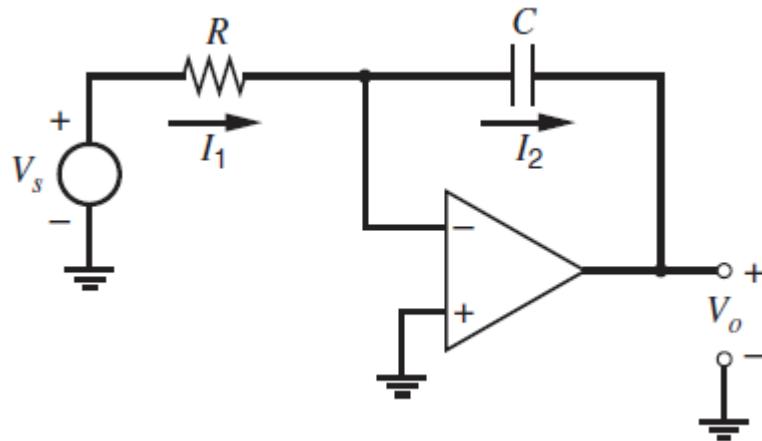

$$I_1 = \frac{V_s}{R} = I_c = I_S \left[\exp\left(\frac{V_{be}}{V_T}\right) - 1 \right] \simeq I_S \exp\left(\frac{V_{be}}{V_T}\right)$$

$$V_o = -V_{be}$$

$$V_o = -V_T \ln \left(\frac{V_s}{I_S R} \right)$$

Integrator

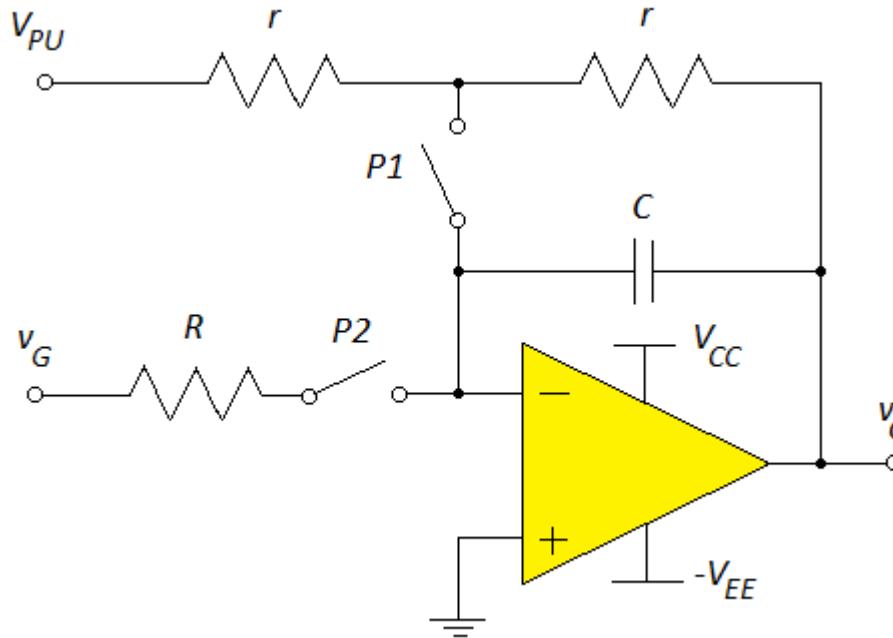

$$I_1 = \frac{V_s}{R} = I_2$$

$$V_o = -\frac{1}{C} \int_0^t I_2 d\tau + V_o(0)$$

$$V_o(t) = -\frac{1}{RC} \int_0^t V_s(\tau) d\tau + V_o(0)$$

Trorežimski integrator

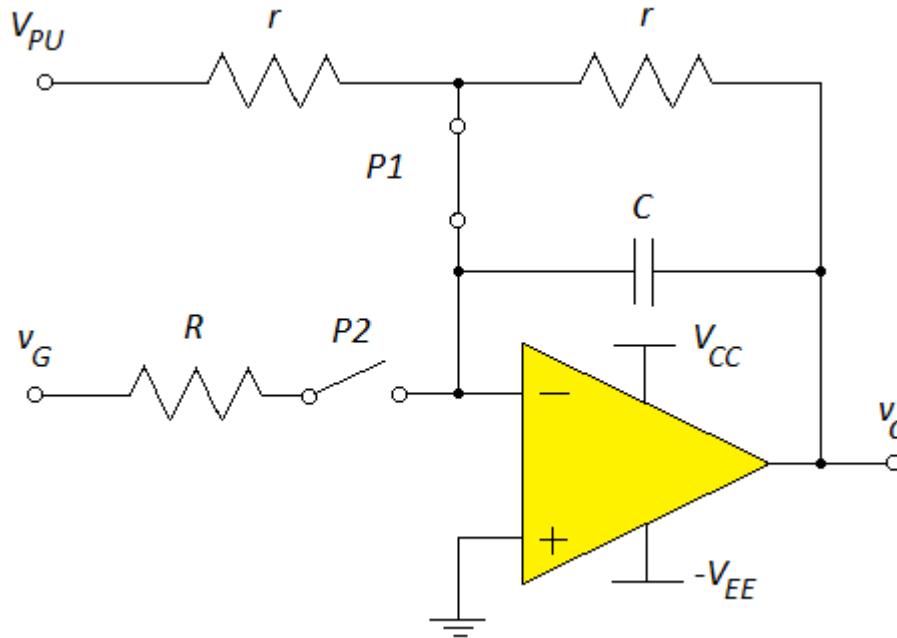

Tri režima rada u zavisnosti od položaja prekidača $P1$ i $P2$ su:

- ❖ postavljanje početnih uslova
- ❖ integracija
- ❖ pamćenje.

Otpornici r se kompromisno biraju da budu što manji za brže postavljanje početnih uslova, ali i što veći za ograničenje izlazne struje operacionog pojačavača u režimima integracije i pamćenja.

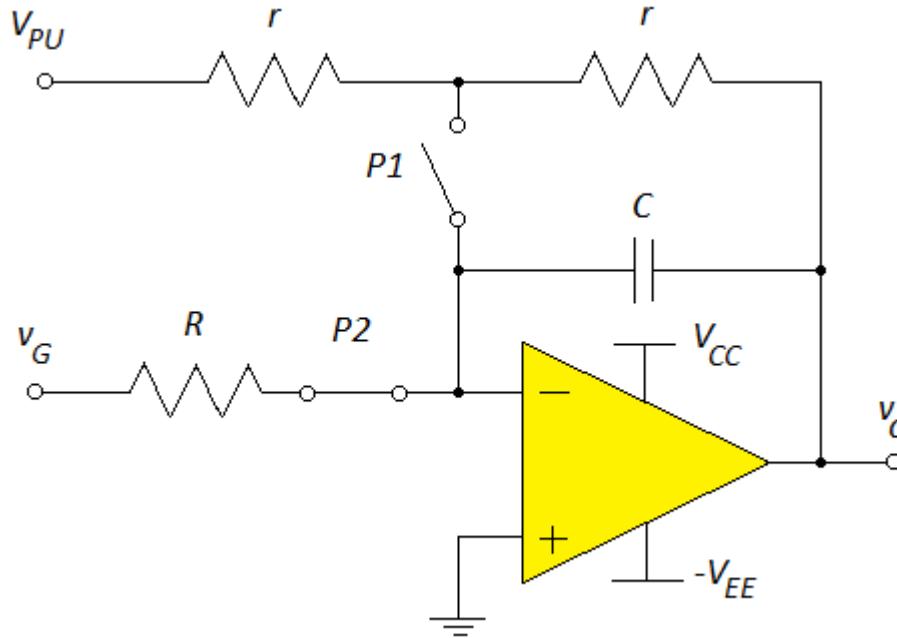
Trorežimski integrator režim postavljanja početnih uslova

Na kraju postavljanja početnih uslova, struja kroz kondenzator C je nula, tako da pojačavač radi kao invertujući pojačavač.

$$v_o = -\frac{r}{r} V_{PU} = -V_{PU}$$

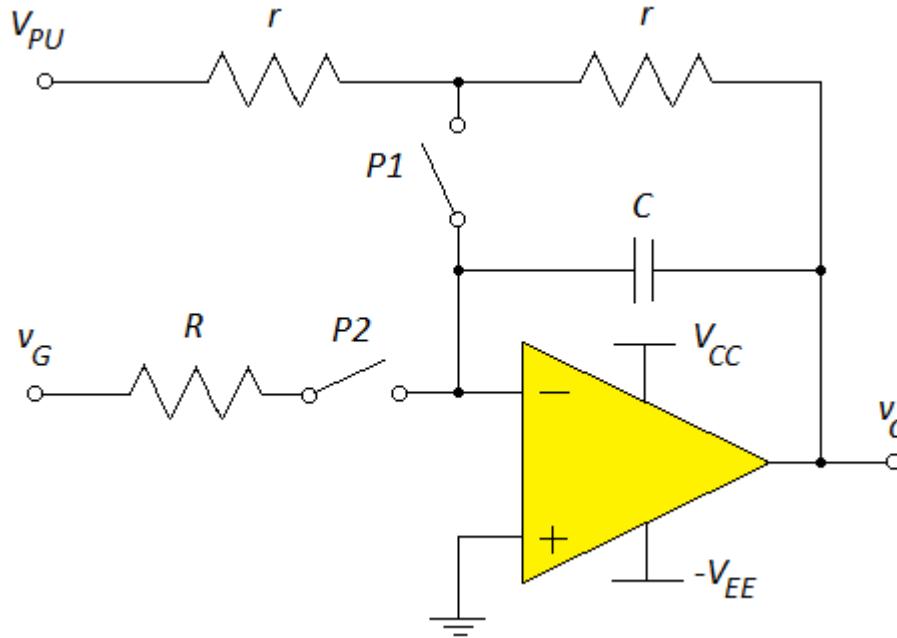
Trorežimski integrator režim integracije

Na kraju režima integracije, izlazni napon je:

$$v_o(T_{INT}) = -V_{PU} - \frac{1}{RC} \int_0^{T_{INT}} v_G(t) dt$$

Trorežimski integrator režim pamćenja

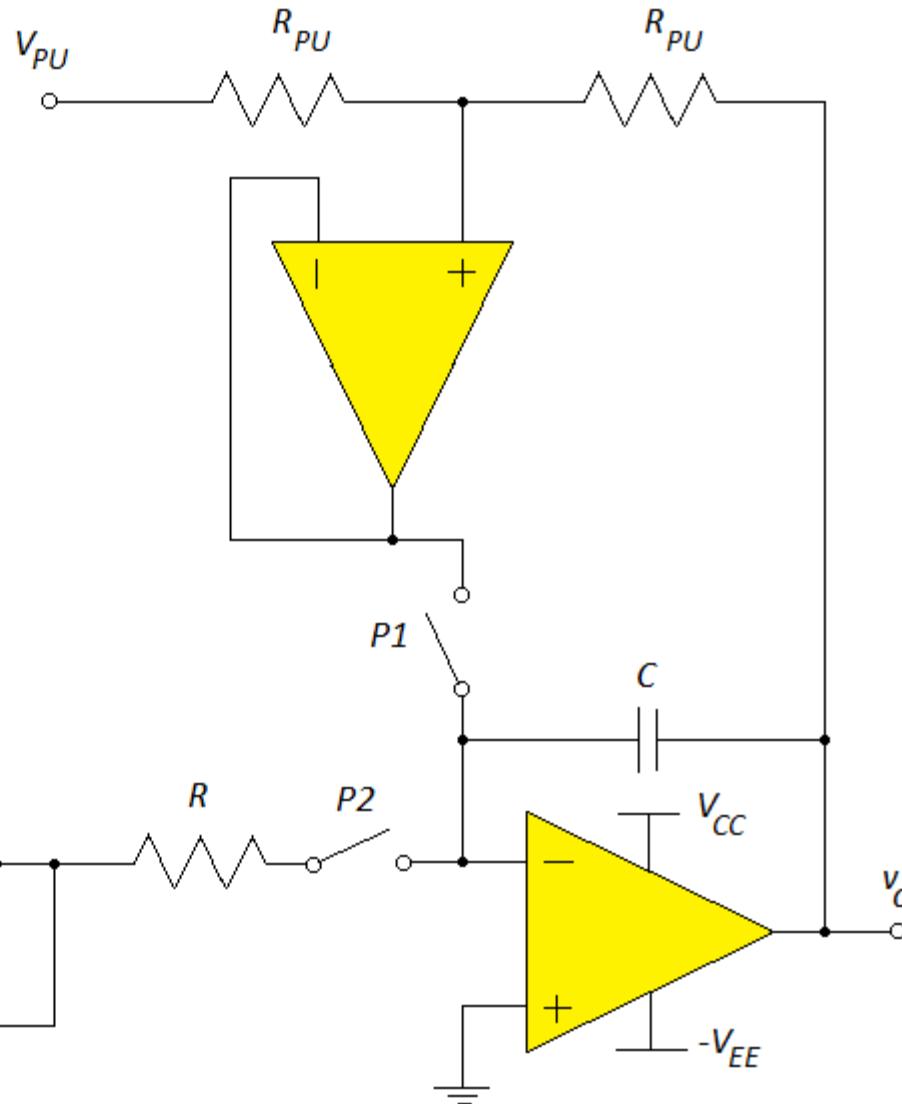

Na kraju režima pamćenja, izlazni napon je:

$$v_o(T_{PAM}) = -V_{PU} - \frac{1}{RC} \int_0^{T_{INT}} v_G(t) dt$$

Trorežimski integrator sa brzim postavljanjem početnih uslova

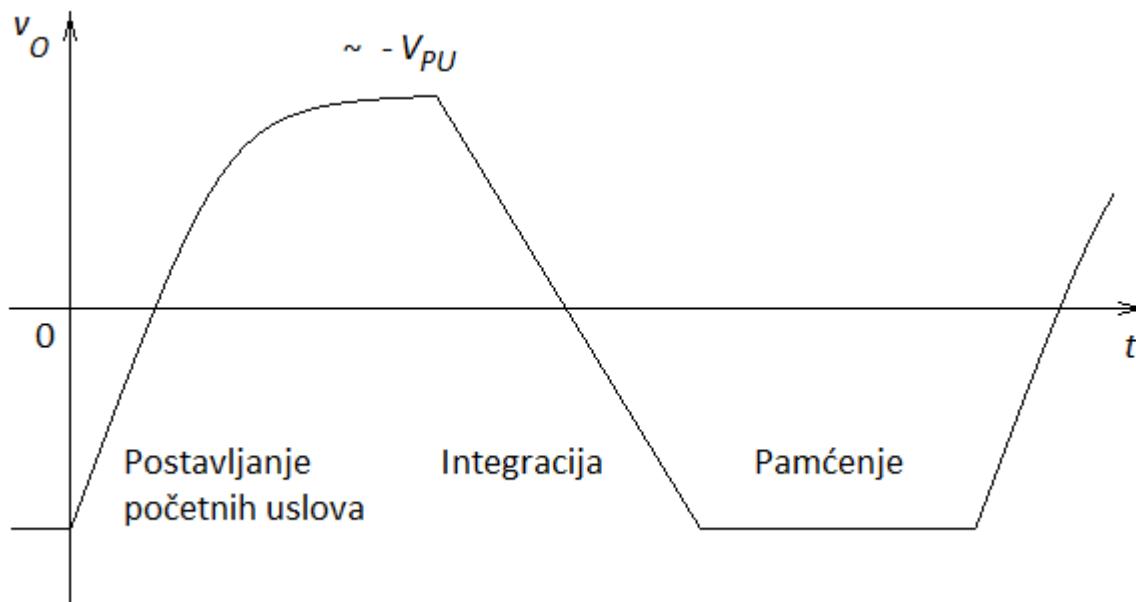
Otpornici R_{PU} se biraju da budu što veći za ograničenje izlazne struje operacionog pojačavača u režimima integracije i pamćenja, pošto se kondenzator C ne puni kroz njih.

Trorežimski integrator vremenski dijagrami

Primer: $V_{PU} < 0$ i $v_G = \text{const} > 0$

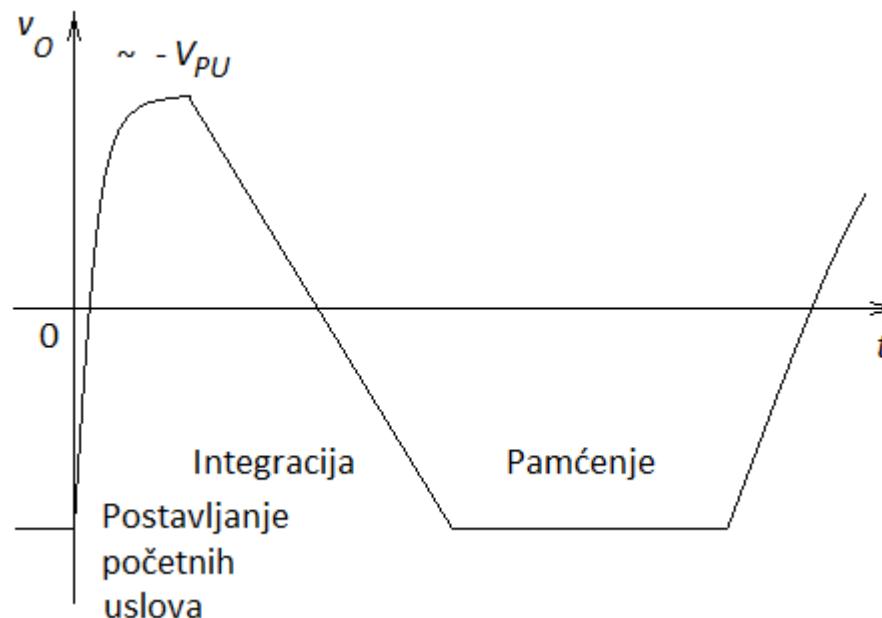
Za vreme režima integracije, izlazni napon je: $v_O(t) = -V_{PU} - \frac{V_G}{RC}t$

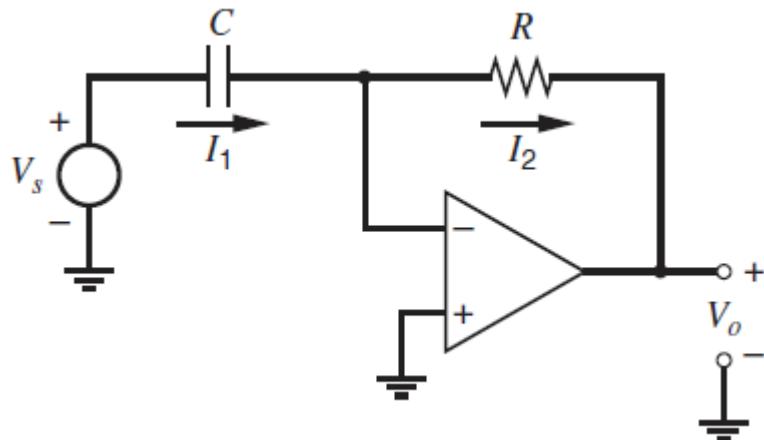
Tranježimski integrator sa brzim zadavanjem početnih uslova vremenski dijagrami

Primer: $V_{PU} < 0$ i $v_G = \text{const} > 0$

Za vreme režima integracije, izlazni napon je: $v_O(t) = -V_{PU} - \frac{V_G}{RC}t$

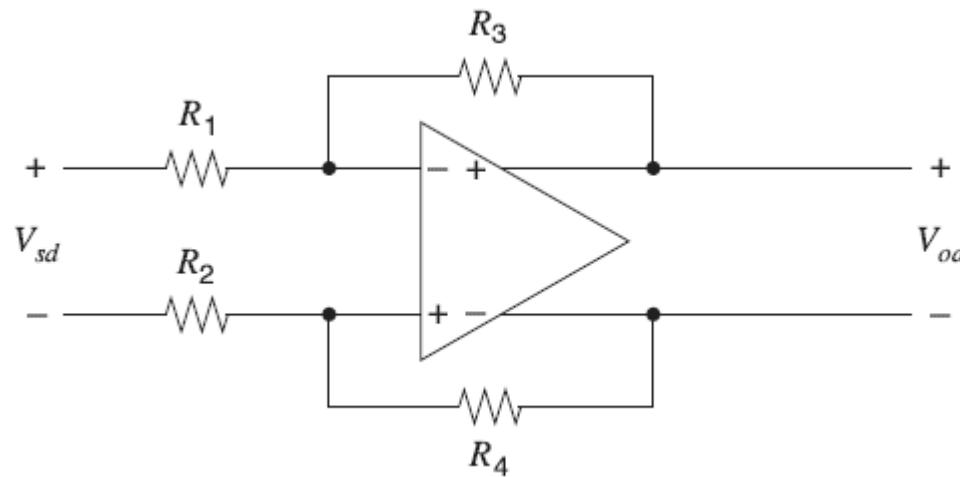
Diferencijator

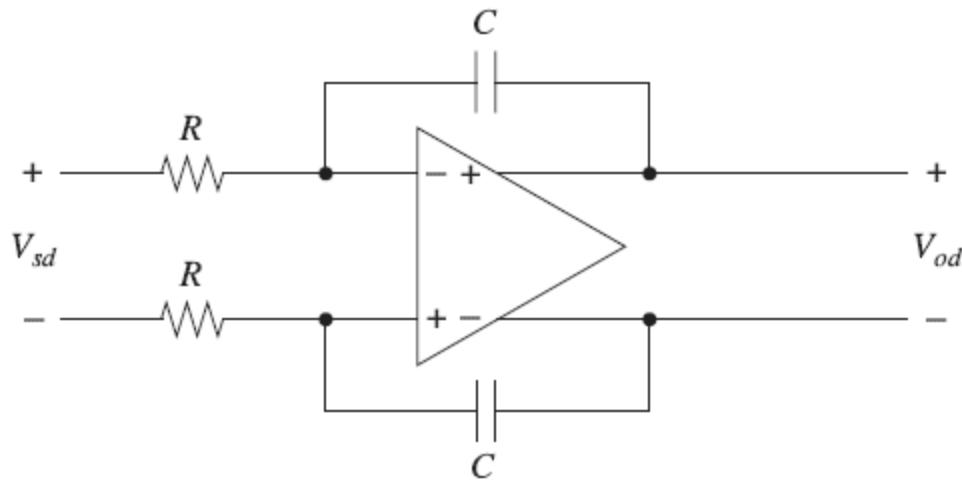
$$I_1 = C \frac{dV_s}{dt} = I_2$$

$$V_o = -RI_2 = -RC \frac{dV_s}{dt}$$

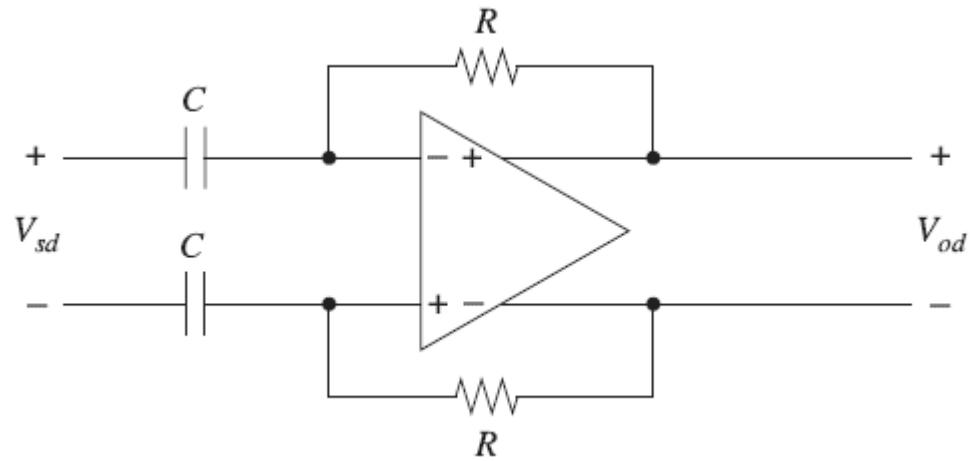
Diferencijalni invertujući pojačavač

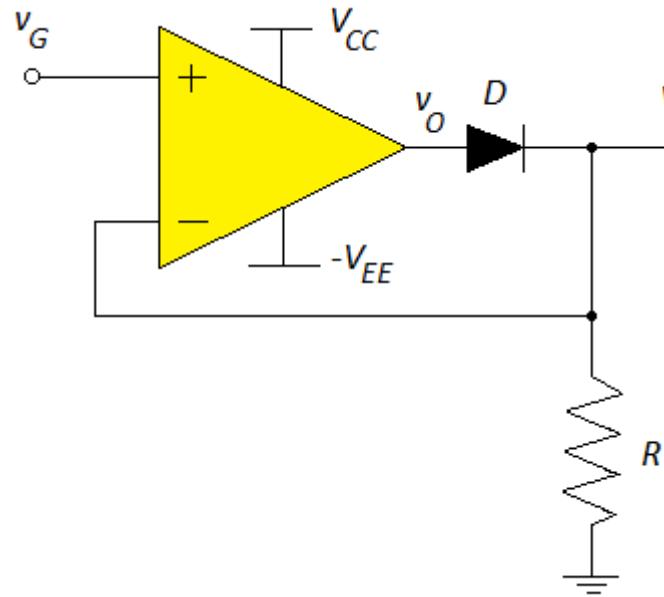
Diferencijalni integrator

Diferencijalni diferencijator

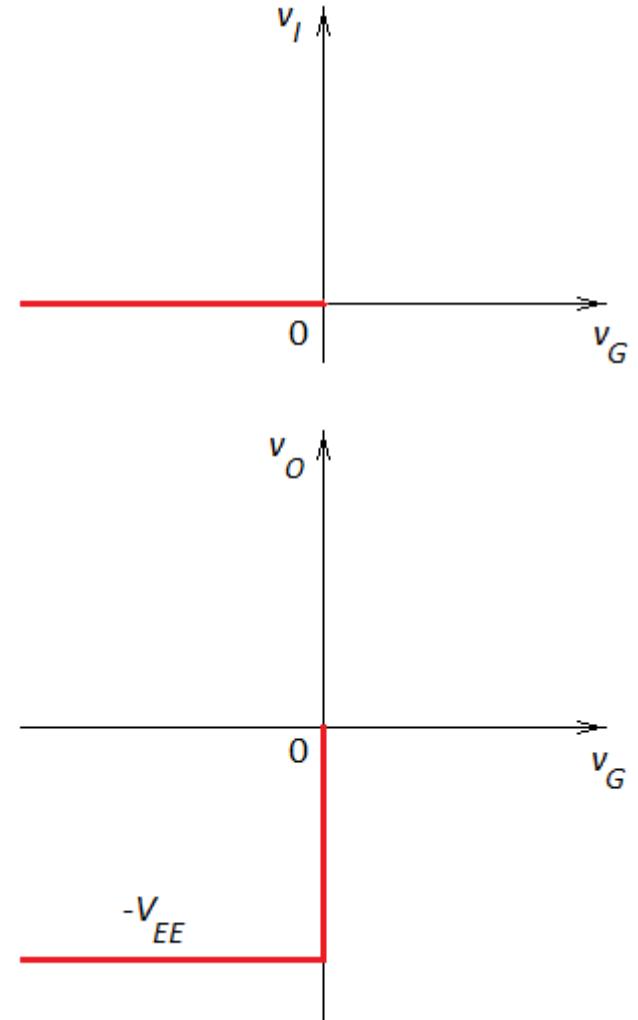
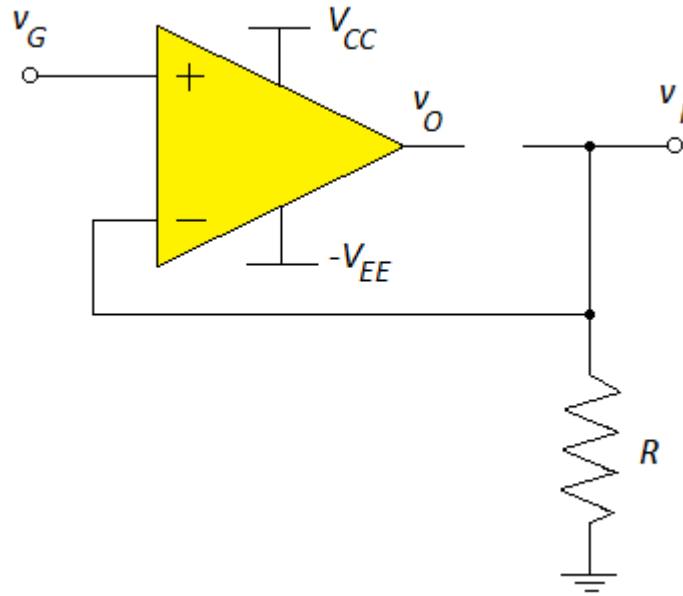
Polutalasni usmerać sa jednom diodom i operacionim pojačavačem

Ukupno postoji 8 varijanti kola u zavisnosti od:

- ❖ Smera diode D (prikazanog ili obrnutog)
- ❖ Izvora za napajanje ($V_R < 0$) umesto mase na otporniku R
- ❖ Izvora za napajanje ($V_R > 0$) umesto mase na otporniku R

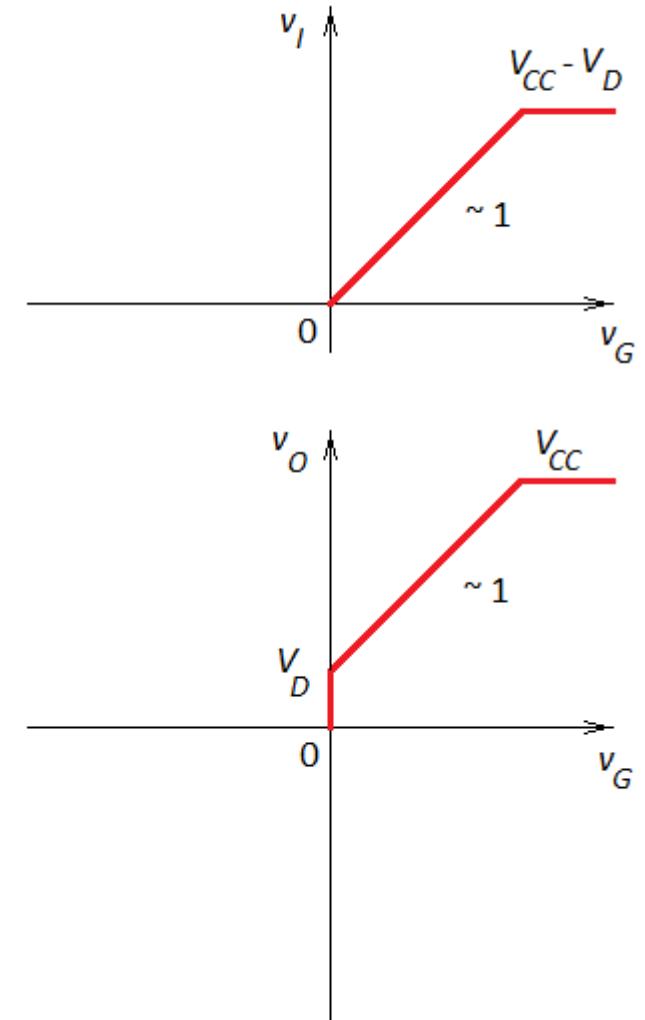
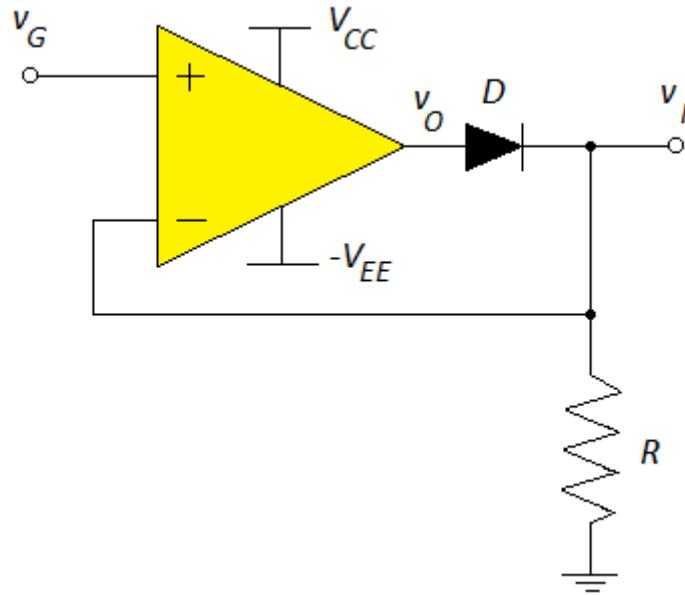
Polutalasni usmerač sa jednom diodom i beskonačnim pojačanjem

Dioda ne vodi, pa ne postoji negativna povratna sprega.

$$v_G < 0 \quad v_I = 0 \quad v_o = -V_{EE}$$

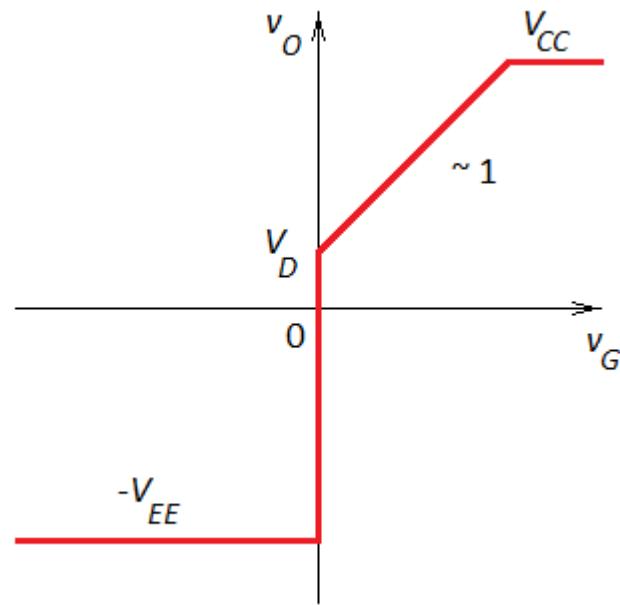
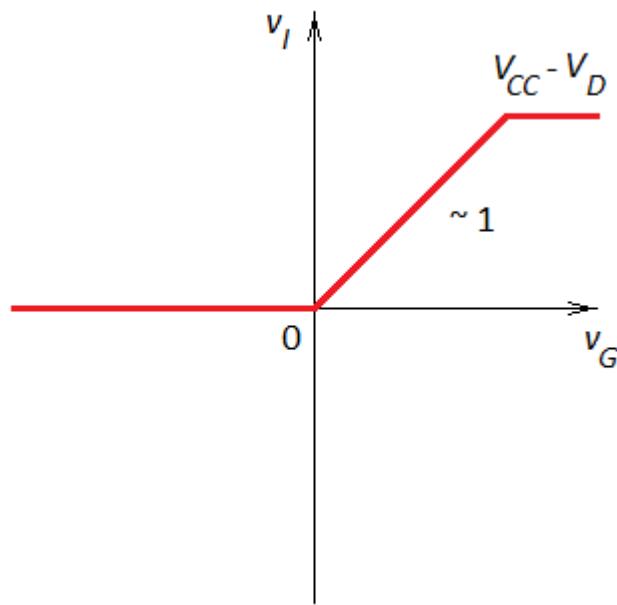
Polutalasni usmerač sa jednom diodom i beskonačnim pojačanjem

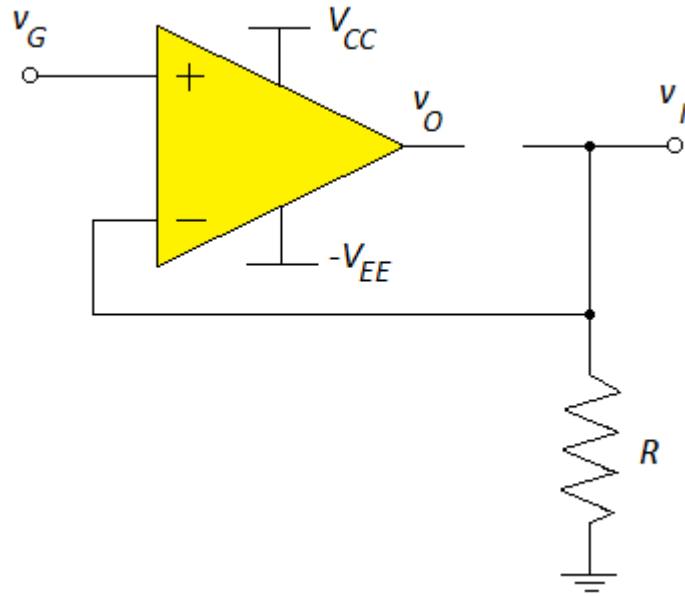
Dioda vodi, pa postoji negativna povratna sprega.

$$v_G \geq 0 \quad v_I = v_G \quad v_O = v_G + V_D$$

Polutalasni usmerač sa jednom diodom i beskonačnim pojačanjem

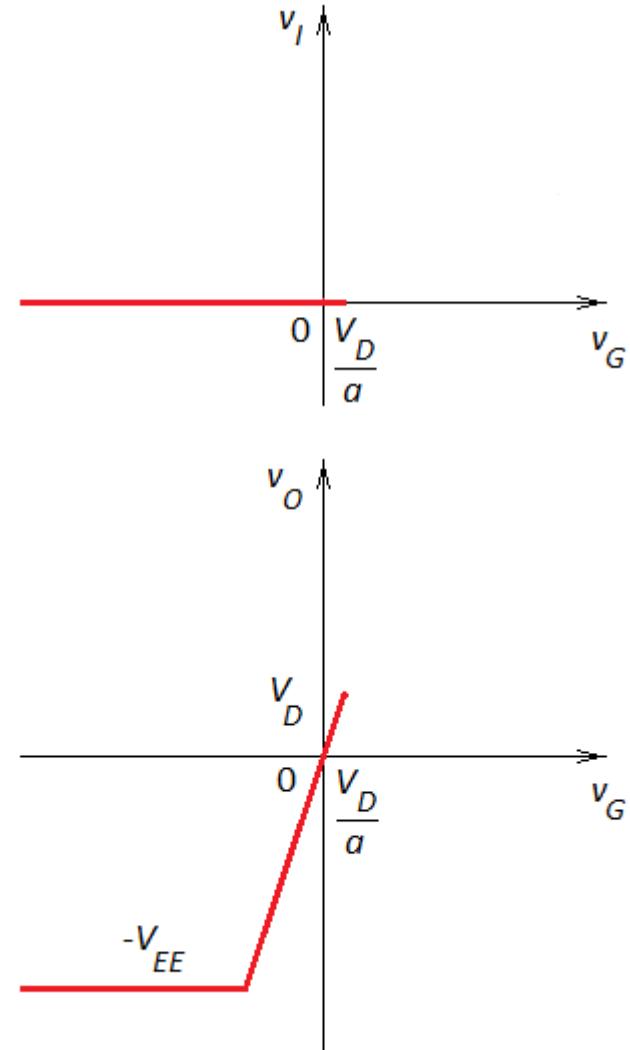

Polutalasni usmerač sa jednom diodom i konačnim pojačanjem

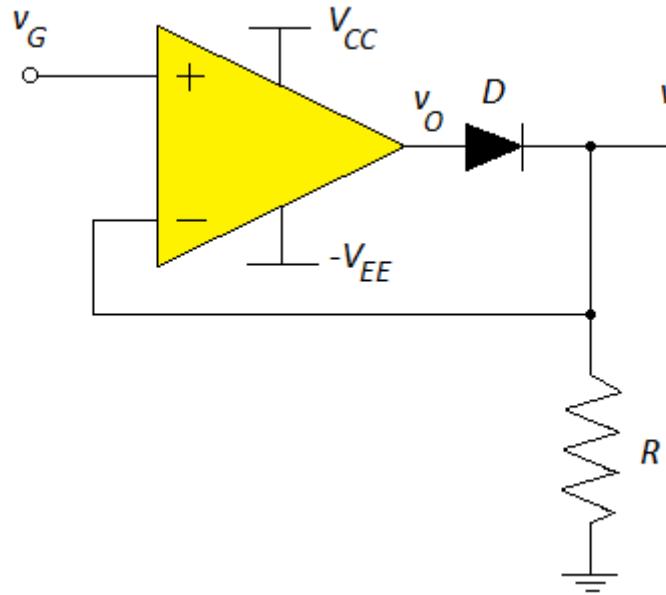

Dioda ne vodi, pa ne postoji negativna povratna sprega.

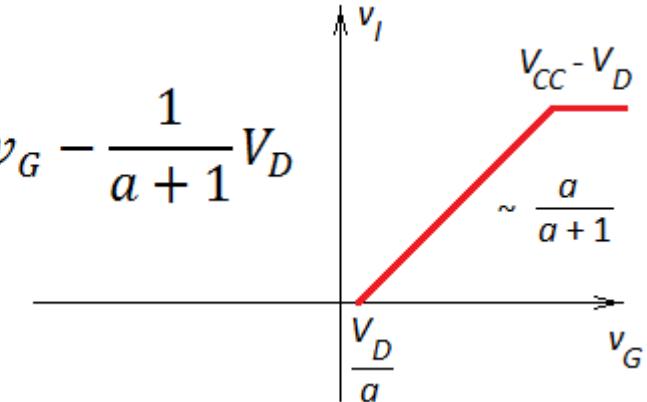
$$v_G < \frac{V_D}{a} \quad v_I = 0 \quad v_O = av_G \quad v_O = -V_{EE}$$

Polutalasni usmerač sa jednom diodom i konačnim pojačanjem

$$v_I = \frac{a}{a+1} v_G - \frac{1}{a+1} V_D$$

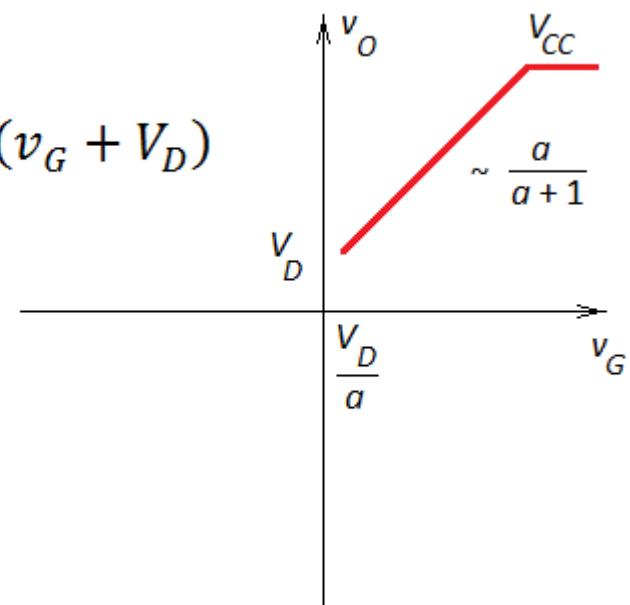
$$v_O = \frac{a}{a+1} (v_G + V_D)$$

$$v_G \geq \frac{V_D}{a}$$

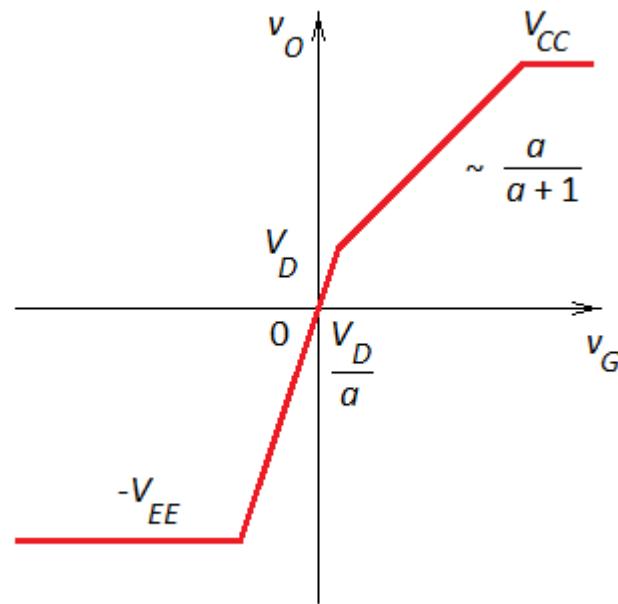
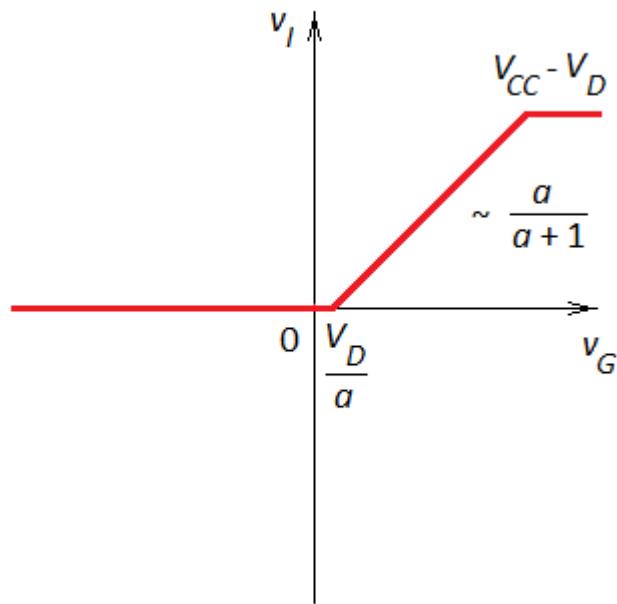
$$v_O = a(v_G - v_I)$$

$$v_O = v_I + V_D \quad a(v_G - v_I) = v_I + V_D$$

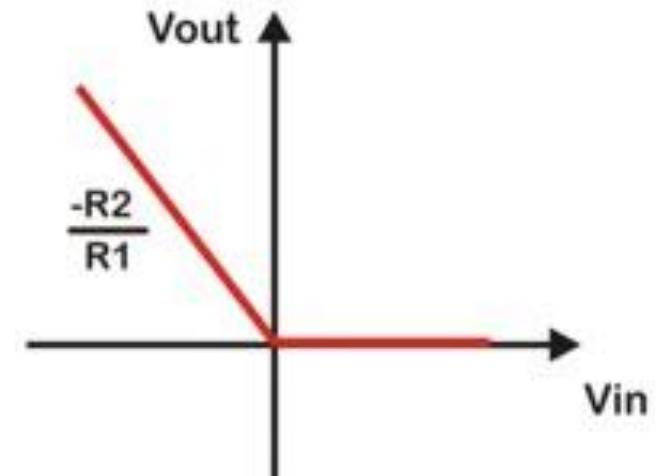
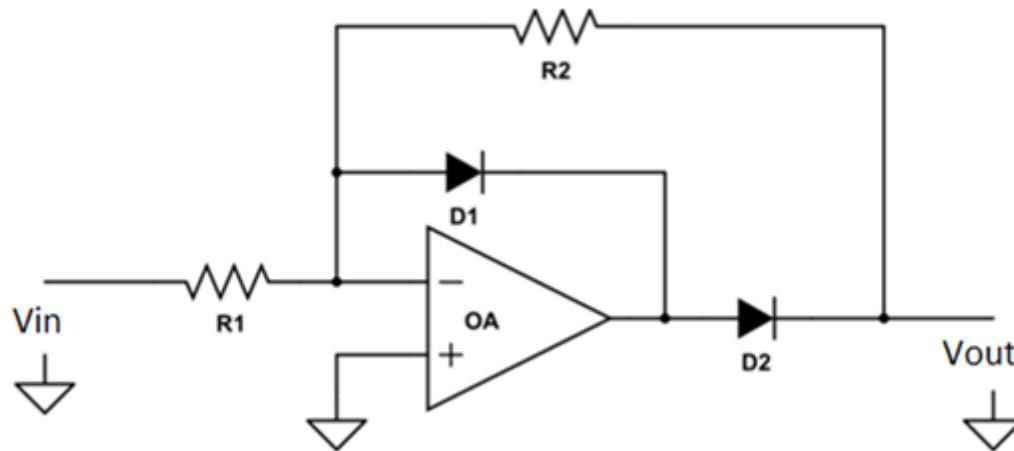
$$av_G = (a+1)v_I + V_D$$

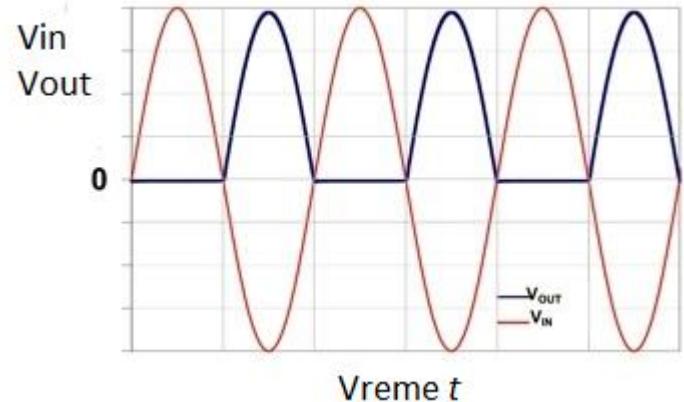
Polutalasni usmerač sa jednom diodom i konačnim pojačanjem

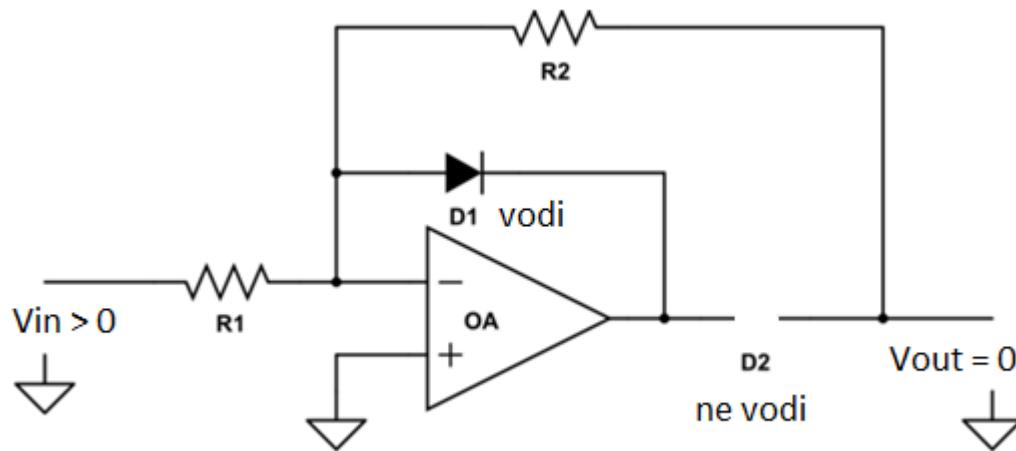
Polutalasni usmerać sa dve diode (šema, prenosna funkcija i vremenski dijagrami)

Negativna povratna sprega ne menja polaritet signala na ulazu pojačavača, tako da je ulaz na invertujućem (-) priključku pozitivan za pozitivan V_{in} , i negativan za negativno V_{in} .

Polutalasni usmerać sa dve diode (šema, prenosna funkcija i vremenski dijagrami)

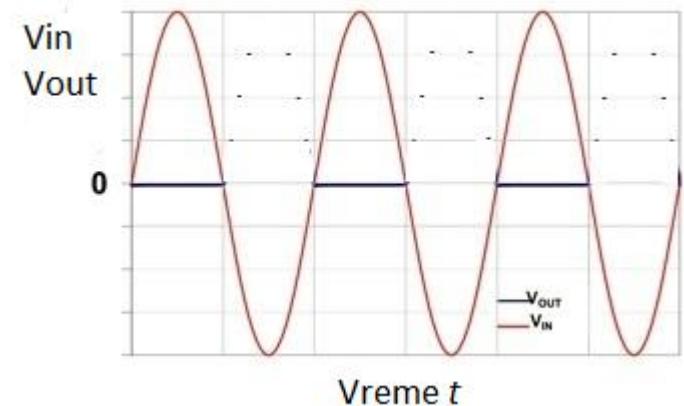
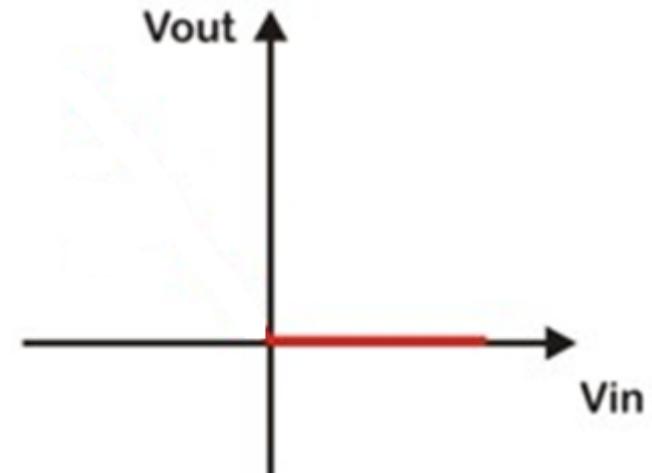

$$v^+ = 0$$

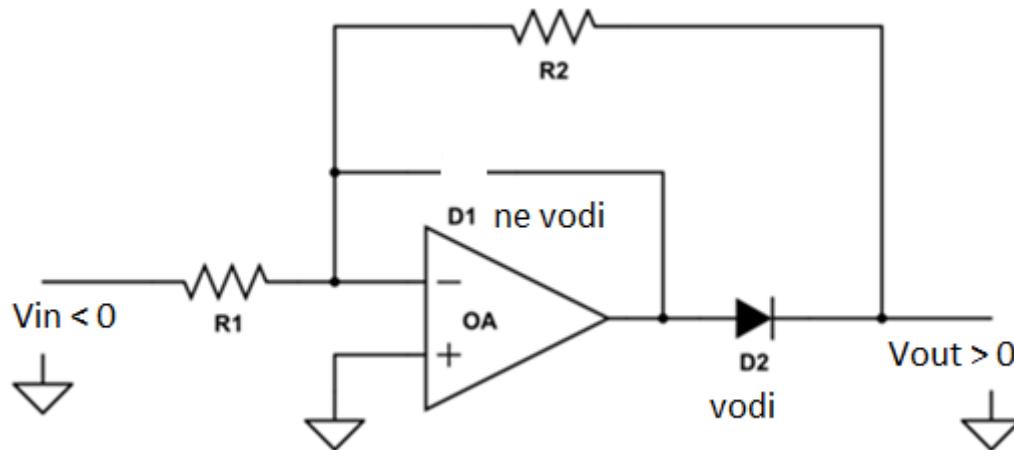
$$v^- = 0^+ = 0 + \varepsilon, \varepsilon > 0, \varepsilon \rightarrow 0$$

$$v_{OA} = a(v^+ - v^-) = -av^- = -a\varepsilon < 0, a \rightarrow \infty$$

$$v_{OA} = -V_{D1} < 0$$

Polutalasni usmerać sa dve diode (šema, prenosna funkcija i vremenski dijagrami)

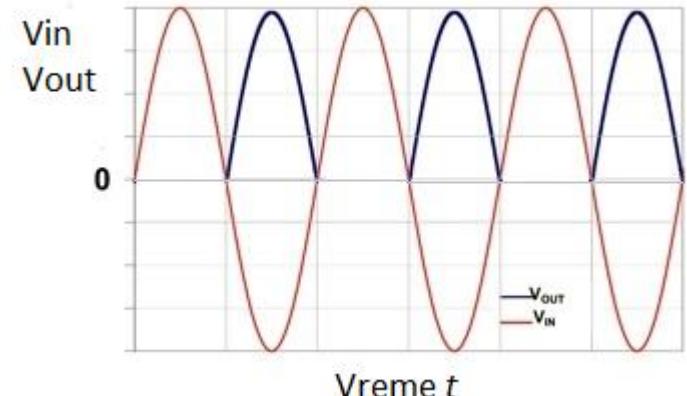
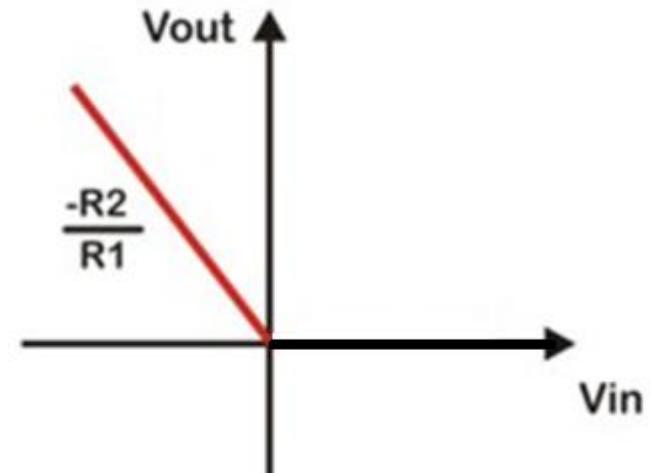

$$v^+ = 0$$

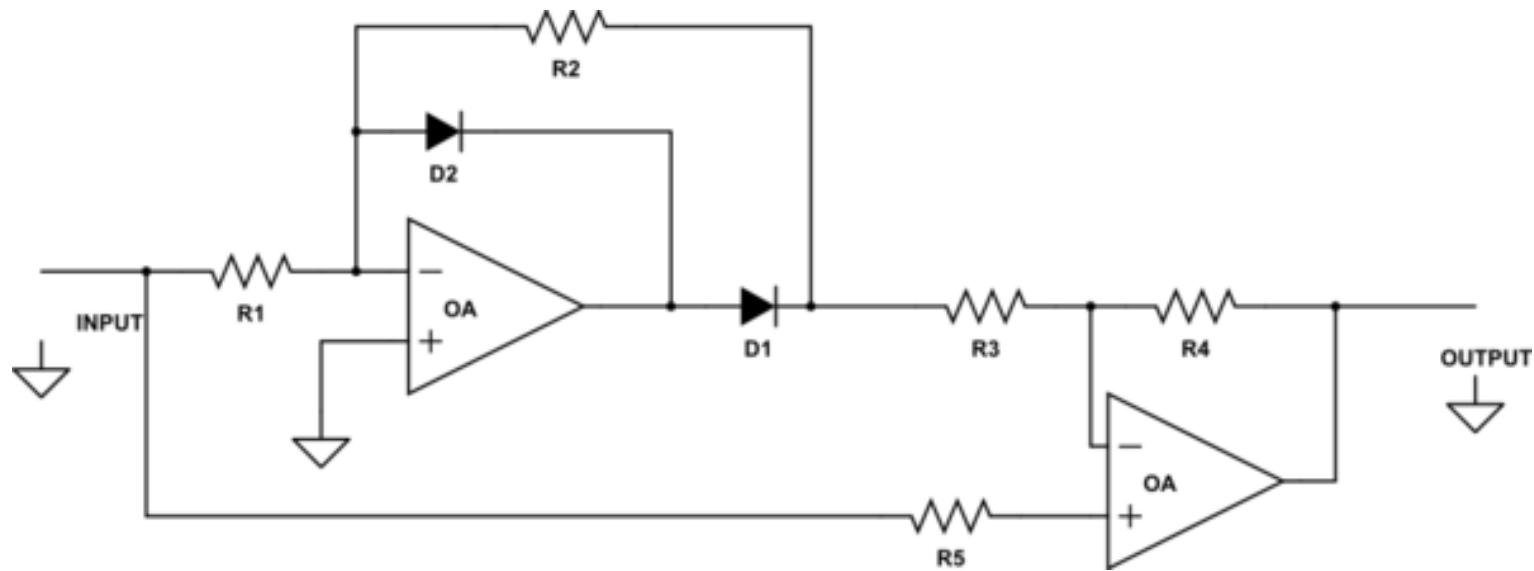
$$v^- = 0^- = 0 - \varepsilon, \varepsilon > 0, \varepsilon \rightarrow 0$$

$$v_{OA} = a(v^+ - v^-) = -av^- = a\varepsilon > 0, a \rightarrow \infty$$

$$v_{OA} = V_{D2} - \frac{R_2}{R_1}V_{in} > 0$$

Punotalasni usmerač sa dve diode

Osnovi analogne elektronike

IV semestar

**KOLA SA OPERACIONIM
POJAČAVAČIMA I NEGATIVNOM
POVRATNOM SPREGOM**